

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 308/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SLADOVNÁ, a.s. Michalovce**, Močarianska 14, Michalovce, zastúpenej JUDr. Jurajom Kusom, advokátom, Námestie osloboditeľov 10, Michalovce, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/185/2022 z 31. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

- Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/185/2022 z 31. januára 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/185/2022 z 31. januára 2024 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
- Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 308/2024-23 z 11. júna 2024 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v rámci svojej podnikateľskej činnosti doviezla z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky 629,20 ton nepražného sladu. Na základe troch elektronických colných vyhlásení podaných 3. až 4. apríla 2018, ktorých obsahom bola aj žiadosť o pridelenie príslušnej colnej kvóty, Colný úrad Michalovce, pobočka Colného úradu Čierna nad Tisou (ďalej len „colný úrad“) prepustil predmetný tovar do režimu voľného obehu s nulovou sadzbou cla.

4. Dňa 6. apríla 2018 vyzval colný úrad sťažovateľku, aby z dôvodu nepridelenia colnej kvóty opravila colné vyhlásenia, čo však neurobila s odôvodnením, že tovar bol dovezený v rámci voľných colných kvót. Následne colný úrad 18. mája 2018 doručil sťažovateľke oznámenie o začatí konania vo veci dodatočného vymierania colného dlhu, ku ktorému sťažovateľka podala vyjadrenie, v ktorom vytýkala nesprávny úradný postup a pochybenie colného úradu, keď prepustil tovar do režimu s nulovou sadzbou cla, keďže colná kvóta musela byť už 3. apríla 2018 kritická, teda využitá na 90 % celkového objemu danej colnej kvóty v zmysle vykonávacieho nariadenia (EÚ) 2015/2447 z 24. novembra 2015, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá vykonávania určitých ustanovení colného kódexu (ďalej len „vykonávacie nariadenie“).

5. Rozhodnutím z 26. júna 2018 (ďalej len „rozhodnutie colného úradu“) vymeral colný úrad sťažovateľke dovozné clo, ktoré vzniklo podľa čl. 77 ods. 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (ďalej len „colný kódex“), a vyrubil daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) podľa § 12 a § 21 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Celková suma dovozného cla a DPH, ktorú sťažovateľka zaplatila, bola 98 910,24 eur. Colný úrad odôvodnil vydanie tohto rozhodnutia tým, že 4. apríla 2018 o 15 h 26 min. mu bolo prostredníctvom intranetu na serveri, ktorý slúži na prehliadanie a správu colných kvót, oznámené, že predmetná colná kvóta bola vyčerpaná. Proti rozhodnutiu colného úradu sťažovateľka nepodala odvolanie.

6. Dňa 13. septembra 2019 podala sťažovateľka Okresnému súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) žalobu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) proti Slovenskej republike, na základe ktorej sa domáhala náhrady škody vo výške 98 910, 24 eur s príslušenstvom spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Sťažovateľka namietala, že škoda vznikla konaním colného úradu, ktorý riadne nepreskúmal existujúci stav týkajúci sa využitia colnej kvóty na základe jej žiadosti podanej v troch colných vyhláseniach 3. až 4. apríla 2018 na prepustenie tovaru do režimu voľný obeh. Predmetná colná kvóta na tovar dovážaný z Ukrajiny bola vyčerpaná už 28. marca 2018 a aj napriek tomu colný úrad prepustil tovar do režimu voľného obehu s nulovou sadzbou cla.

7. Rozsudkom z 13. júla 2021 okresný súd žalobu zamietol s odôvodnením, že nemohlo ísť o nesprávny úradný postup, pretože zo strany colného úradu nedošlo k porušeniu žiadnej povinnosti. Zdôraznil, že sťažovateľka nevyužila všetky prostriedky nápravy, keď proti rozhodnutiu colného úradu nepodala opravný prostriedok v podobe odvolania a neiniciovala tak preskúmanie jeho zákonnosti po nadobudnutí právoplatnosti. Okresný súd odmietol argumentáciu sťažovateľky,

že proti rozhodnutiu colného úradu sa neodvolala, pretože by v odvolacom správnom konaní a ani v prípadnom následnom správnom súdnom konaní nemohla byť úspešná.

8. O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 9. marca 2022 tak, že ho v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny. Krajský súd súhlasil so záverom okresného súdu, že v tejto veci nie je daný zodpovednostný titul, pretože neboli naplnené zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti štátu za škodu.

9. Proti rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol. Sťažovateľkou formulovaná námietka, že rozhodnutie krajského súdu je nedostatočne odôvodnené, zmätočné a prekvapivé a zakladá tak dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nie je podľa najvyššieho súdu dôvodná. Konštatoval, že krajský súd sa riadne vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľky a ďalšími rozhodnými skutočnosťami, svoj myšlienkový postup náležite odôvodnil a poukázal na to, že odlišný právny názor sťažovateľky nemôže založiť vadu zmätočnosti, pretože v skutočnosti namieta nesprávne právne posúdenie veci. Dovolanie v tejto časti odmietol ako neprípustné, pretože nesprávne právne posúdenie veci nemôže byť dôvodom na preskúmanie rozhodnutia podľa § 420 písm. f) CSP.

10. K námietke sťažovateľky uplatnenej podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd neprihliadol s poukazom na to, že z obsahu podaného dovolania nebolo možné vyabstrahovať právnu otázku zásadného významu, ktorú odvolací súd riešil nesprávne a od ktorého rozhodnutia najvyššieho súdu sa mal krajský súd odkloniť, a to aj vzhľadom na to, že sťažovateľka namietla predovšetkým skutkový stav. Preto najvyšší súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za svojvoľné, arbitrárne a v rozpore s princípom právnej istoty, argumentujúc, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná.

12. Sťažovateľka je toho názoru, že všeobecné súdy nesprávne právne posúdili jej nárok na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., pretože ignorovali § 3 ods. 1 písm. d), § 3 ods. 2 v spojení s § 9 ods. 1 tohto zákona a zároveň nesprávne právne posúdili povinnosti colného úradu, resp. nesprávny úradný postup tým, že ignorovali príslušné články vykonávacieho nariadenia a colného kódexu. Konkrétne colný úrad porušil povinnosť urobiť úkon, t. j. 3. a 4. apríla 2018 riadne preveriť, že predmetná colná kvóta bola vyčerpaná, a prepustil tovar bez toho, aby bol colný dlh zaplatený alebo zabezpečený, čím sťažovateľke vznikla skutočná škoda. Colný úrad sa tak dopustil nesprávneho úradného postupu, pretože konal v rozpore s čl. 49 ods. 1, čl. 50 ods. 1 a čl. 53 ods. 1 vykonávacieho nariadenia a tiež v rozpore s čl. 74 ods. 1 a 2 colného kódexu. Kontrolovať platnosť colnej kvóty nemá sťažovateľ, ale colný úrad, čo vyplýva z čl. 50 ods. 1 vykonávacieho nariadenia. Pochybenie colného úradu vidí sťažovateľka v tom, že prepustil tovar do režimu voľného obehu s nulovou sadzbou cla, pričom colná kvóta musela byť už 3. apríla 2018 kritická a colný úrad mal v zmysle čl. 74 ods. 1 a 2 colného kódexu podmieniť prepustenie tovaru do voľného obehu

poskytnutím záruky. Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej sa za arbitrárne považuje tiež také rozhodnutie, ktorého odôvodnenie je extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti a práve logická, funkčná a teleologická konzistentnosť hodnotenia dôkazov je preskúmateľná aj v dovolacom konaní v rámci § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd mal podľa sťažovateľky preskúmať, či hodnotenie dôkazov nie je natoľko svojvoľné, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Strana totiž nemôže byť bez možnosti nápravy vystavená tomu, že z vykonaných dôkazov budú vyvedené neprípustné a nelogické závery.

13. Odmietnutie dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je arbitrárne a v rozpore so zákonom a s ustálenou rozhodovacou praxou. Najvyšší súd mal podľa sťažovateľky uskutočniť meritórny prieskum, pretože právne otázky vymedzila v obsahu dovolania, z ktorého možno jasne vyčítať uvedenie právneho posúdenia vecí, ktoré považovala za nesprávne, ako aj uvedenie toho, v čom spočíva táto nesprávnosť. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd vykladal splnenie podmienky prípustnosti dovolania reštriktívne, pretože uvedenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a v tomto smere poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 157/2022.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

14. Najvyšší súd uviedol, že treba rešpektovať jeho právomoc ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania. Najvyšší súd zotrváva na dôvodoch, ktoré ho viedli k záveru, že dovolanie v časti, v ktorej sťažovateľka namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, musel odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. V prípade podania dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd zopakoval, že z argumentácie sťažovateľky v dovolaní si právnu otázku nevedel vyabstrahovať ani z jeho obsahu a s istotou usúdiť, ktorú právne významnú otázku mala sťažovateľka na mysli. Právna úprava dovolacieho konania nedáva priestor pre uplatnenie domnienok najvyššieho súdu o tom, ktorú z viacerých právnych otázok riešených prvoinštančným a odvolacím súdom mala sťažovateľka na mysli pri formulovaní dovolania. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane. Napadnuté uznesenie nie je arbitrárne ani ústavne neudržateľné, je dostatočne podrobné, zrozumiteľné a presvedčivo odôvodnené.

III.2. Replika sťažovateľky:

15. Sťažovateľka v replike uviedla, že nesúhlasí s vyjadrením najvyššieho súdu, pretože je v rozpore so skutkovým a právnym stavom, a na podporu svojich tvrdení opakuje argumentáciu obsiahnutú v ústavnej sťažnosti.

16. Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP tvrdí, že ustanovenie § 420 CSP vymedzuje, proti akým rozhodnutiam je dovolanie prípustné, a súčasne formuluje požiadavku, aby tieto rozhodnutia trpeli niektorou z väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP. Vady zmätočnosti sú zároveň dovolacím dôvodom podľa § 431 CSP. Dovolanie je prípustné až vtedy, ak vyjde najavo, že rozhodnutie takouto vadou skutočne trpí. Sťažovateľka na stranách 3 až 6 dovolania podrobne poukázala na vady, ktoré odôvodňujú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, a tvrdenie najvyššieho súdu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, nemôže obstať.

17. V súvislosti s argumentáciou najvyššieho súdu vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovateľka v replike uvádza, že právne otázky vymedzila jasne a zreteľne. Za nesprávne vyriešenie právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej, považuje otázku posúdenia ňou uplatnenej škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., v zmysle ktorého možno uplatniť a posúdiť nárok na náhradu škody spôsobenej z titulu nesprávneho úradného postupu. Ďalej v zmysle obsahu dovolania možno jasne vyčítať uvedenie právneho posúdenia vecí, ktoré sťažovateľka považuje za nesprávne (s konkrétnou citáciou jednotlivých bodov odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie), ako aj uvedenie toho, v čom spočíva táto nesprávnosť s poukazom na konkrétne ustanovenia právnych predpisov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol jej dovolanie ako neprípustné bez toho, aby vykonal jeho meritórny prieskum v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Napadnuté uznesenie je podľa sťažovateľky ústavne neudržateľné, vykazuje vysoký stupeň svojvôle a arbitrárnosti a je v rozpore so zákonom a s ustálenou rozhodovacou súdnou praxou.

19. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či právne závery, ktorými najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva najvyšším súdom v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru.

20. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

21. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05).

22. V kontexte uplatnenej sťažostnej argumentácie považuje ústavný súd za žiaduce zdôrazniť, že si plne uvedomuje úlohu najvyššieho súdu v civilnom procese, ktorý rozhoduje ako dovolací súd

v už právoplatne skončenom spore. Rešpektuje aj jeho vlastnú diskreciu vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti dovolania, čo však nevylučuje, aby ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti následne preskúmal, či právomoc najvyššieho súdu bola realizovaná ústavne konformným spôsobom. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 177/2023).

23. Vzhľadom na formuláciu ústavnej sťažnosti ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. Sťažovateľka dovolanie založila na tvrdení o zmätočnosti, nedostatočnom odôvodnení, prekvapivosti rozhodnutia krajského súdu, ktorý rozhodol v rozpore so skutkovým a právnym stavom, a súčasne na nesprávnom posúdení veci. Ústavný súd sa oboznámil aj s obsahom dovolania a na tomto mieste považuje za potrebné poukázať na to, že argumentácia sťažovateľky v ňom obsiahnutá vo vzťahu k obom dovolacím dôvodom (t. j. vada zmätočnosti a nesprávne právne posúdenie veci) je viacmenej spoločná a v mnohých bodoch sa prelína.

24. Sťažovateľka podané dovolanie odôvodnila dôvodom prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda nesprávnym právnym posúdením veci krajským súdom. Dospela k názoru, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces arbitrárnym rozhodnutím o odmietnutí dovolania tým, že podľa najvyššieho súdu právna otázka nebola vymedzená tak, ako požaduje § 432 CSP, v dôsledku čoho dovolanie odmietol ako neprípustné aj v tejto časti.

25. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Ústavný súd teda posudzoval, či právna otázka bola vymedzená v súlade s týmto ustanovením. Pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (pozri I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020). Pri posudzovaní vymedzenia právnej otázky ústavný súd zdôrazňuje, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 1/02). Ústavný súd však presadzuje materiálny prístup pri posudzovaní prípustnosti dovolania v tom zmysle, aby sa najvyšší súd striktne nezameriaval len na to, či dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania formálne na konkrétnom riadku svojho podania. Je potrebné brať do úvahy aj dovolací dôvod (§ 432 CSP), vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť: (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP (I. ÚS 336/2019).

26. V prerokúvanej veci možno súhlasiť s najvyšším súdom, že v dovolaní absentuje explicitné vyjadrenie relevantnej právnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a sťažovateľka neoznačila žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu v kontexte riešeného sporu, pričom priamo v dovolaní uviedla, že toto nie sú obligatórne náležitosti dovolania.

27. Aj napriek uvedenému ústavný súd dospel k záveru, že z textu dovolania bolo možné vyabstrahovať, kde sťažovateľka svojou argumentáciou vo vzťahu k nesprávnemu právnemu

posúdeniu veci smerovala. V podstatnom sa týkala posúdenia vzniku zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v súvislosti s tvrdeným nesprávnym úradným postupom colného úradu predtým, než prepustil tovar do režimu voľného obehu bez dovozného cla v rámci príslušnej colnej kvóty, keď v rozpore s príslušnými právnymi predpismi (colný kódex a vykonávacie nariadenie EÚ č. 2015/2447 z 24. novembra 2015) dostatočne nepreveril, že táto colná kvóta bola 3. a 4. apríla 2018 kritická, resp. vyčerpaná. V posudzovanej veci teda bolo možné vymedziť právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP tak, či ide o nesprávny úradný postup, ak colný úrad najprv mylne prepustí tovar bez cla a potom ho dodatočne vyrubí, keď spätne zistí, že príslušná colná kvóta bola v čase dovozu vyčerpaná.

28. K argumentácii najvyššieho súdu, že v prípade podania dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia absentuje uvedenie relevantnej právnej otázky zásadného právneho významu, ktorú odvolací súd riešil nesprávne, ústavný súd zdôrazňuje, že podmienkou prípustnosti dovolania nie je zásadný právny význam otázky, na ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva. Preto ak najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (bod 20) použil kategóriu zásadného právneho významu, odkázal na inštitút, ktorú účinná právna úprava prípustnosti dovolania nepozná.

29. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikátúrou pripomína, že sa nestotožňuje s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci má byť uvedenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) dovolacieho súdu tak, ako to najvyšší súd uviedol v bodoch 19 a 20 napadnutého uznesenia. Ustanovenie § 421 ods. 1 CSP nemožno interpretovať a uplatňovať tak, že zakotvuje povinné obsahové náležitosti dovolania. Obligatórne náležitosti dovolania upravuje § 428 CSP, ktorý okrem iného ukladá dovolateľovi povinnosť uviesť v dovolaní dovolacie dôvody, teda „z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne“. Následne ustanovenie § 432 CSP vyžaduje vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP (odôvodnenému nesprávnym právnym posúdením veci), aby dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (rovnako III. ÚS 76/2021).

30. Preto sa nemožno stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že právna otázka nebola vymedzená v súlade s § 432 CSP. Najvyšší súd nesmie vykladať splnenie podmienky prípustnosti dovolania reštriktívne tak, že k meritórnemu prieskumu ani nedôjde, ako to bolo v prípade sťažovateľky. Najvyšší súd totiž najskôr skúma, o akú právnu otázku má ísť, a až následne sa zaoberá tým, či od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie vo veci samej a o aký predpoklad prípustnosti ide [§ 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP]. Ústavný súd v danej súvislosti odkazuje na svoje rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 51/2020, v ktorom sa touto otázkou zaoberal, pričom uviedol, že najvyšší súd nie je vymedzením prípustnosti dovolania viazaný. Je vecou najvyššieho súdu, aby sám určil, pod ktorý dôvod prípustnosti môže danú právnu otázku podradiť, a skúmal prípustnosť dovolania týkajúcu sa nastolenej právnej otázky v celej šírke § 421 ods. 1 CSP, teda podľa písm. a), b) a c). Len takým

postupom možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty ako základného princípu právneho štátu (zároveň pri predpokladanej znalosti dovolacieho súdu vlastnej ustálenej rozhodovacej praxe, jej absencie alebo rozpornosti).

31. Záver najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí je tak výsledkom nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti dovolania. Ústavný súd zároveň rešpektuje právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania, táto interpretácia však nemôže byť z hľadiska ochrany základných práv formalistická. Vyslovením porušenia práv sťažovateľky však ústavný súd nepredvída výsledok konania vo veci ani sa nevyjadruje k správnosti hmotnoprávneho posúdenia veci, ktorú preferuje sťažovateľka.

32. Keďže do obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch, ak riadne splní zákonné podmienky prípustnosti, pričom sťažovateľka tieto podmienky splnila, najvyšší súd odmietnutím dovolania porušil základné právo sťažovateľky na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

33. Sťažovateľka ďalej namietala arbitrárnosť rozhodnutia najvyššieho súdu vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodu neprípustnosti.

34. Ústavný súd podrobil ústavnoprávnemu prieskumu odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom na podklade dovolacích námietok hodnotil, či konanie pred krajským súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, ktorú najvyšší súd nezistil.

35. Najvyšší súd k namietanej vade zmätočnosti s odkazom na príslušné časti rozhodnutí krajského a okresného súdu v bodoch 12 a 13 napadnutého uznesenia dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia a nemožno ho považovať za nepreskúmateľné alebo nedostatočne odôvodnené. Argumentácia krajského súdu je koherentná a jeho rozhodnutie je podľa najvyššieho súdu konzistentné, logické a presvedčivé.

36. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, podľa ktorého v sťažovateľkinej veci chýbal základný zodpovednostný prvok spočívajúci v protiprávnosti pri vyvodzovaní zodpovednosti štátu za nesprávny úradný postup, pretože nedošlo k porušeniu žiadnej povinnosti, na plnenie ktorej by bol štát zaviazaný. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že sťažovateľka nevyčerpala všetky zákonné prostriedky na dosiahnutie nápravy nesprávneho úradného postupu, keďže aj napriek poučeniu nepodala odvolanie proti rozhodnutiu colného úradu, čím sa pripravila aj o možnosť jeho preskúmania súdom po nadobudnutí právoplatnosti. Krajský súd uzavrel, že sťažovateľka nepreukázala, že by príčina majetkového úbytku spočívajúceho v zaplatení cla a doplatení DPH na základe rozhodnutia colného úradu mala pôvod v nedostatkoch v úradnom postupe colného úradu.

37. Krajský súd poukázal na to, že rovnako ako colný úrad, tak aj sťažovateľka mala prostredníctvom informačného systému prístup k informáciám o stave vyčerpanosti colných kvót vrátane informácie o kritickom stave colnej kvóty. Sťažovateľka tak v rámci bežnej starostlivosti, ktorá sa u podnikateľa v obchodnom styku očakáva, mala presvedčiť o jej stave ešte pred samotným dovozom tovaru. Krajský súd predpokladá, že tak urobila aj sťažovateľka, pričom sa mohla presvedčiť o orientačnom charaktere informácie, s ktorou pracoval aj colný úrad. Sťažovateľka

príčinu tvrdenej škody nevzhliadla v nedostatkoch v informačnom systéme colných kvót a zároveň nepoprela tvrdenie colného úradu, že údaj o tom, že k vyčerpaniu kvóty došlo už 28. marca 2018, bol v ním používanom informačnom systéme zavedený až 4. apríla 2018 o 15.26 h. Povinnosť zaplatiť clo a doplatiť DPH v sume žalovanej náhrady škody vyplynula podľa krajského súdu zo skutočnosti, že v čase prijatia colných vyhlásení so žiadosťou o využívanie colnej kvóty bola kvóta vyčerpaná. Následný procesný postup colného úradu už na existenciu colného dlhu rovnako ako na správanie sťažovateľky pri samotnom dovoze tovaru nemal vplyv. Dovoz tovaru ako taký totiž predchádzal colným vyhláseniam a nadväzujúcemu postupu colného úradu časovo i kauzálne.

38. V prejednávanej veci najvyšší súd po všeobecných východiskách a charakteristike dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dostatočne jasným a zrozumiteľným spôsobom zaujal stanovisko k podstate dovolacej argumentácie a pri absencii dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania rozhodol o jeho neprípustnosti podľa § 447 písm. c) CSP. Najvyšší súd sa v bodoch 14 a 15 svojho uznesenia dostatočne zaoberal kritikou nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, jeho zmätočnosti a prekvapivosti, poukazujúc na vzájomnú nadväznosť rozsudku okresného súdu a rozhodnutia krajského súdu, z ktorých vyplýva riadne zistenie a vyhodnotenie skutkových okolností, z ktorých bolo na základe aplikácie relevantných ustanovení právnych predpisov vyvedené právne posúdenie veci. Najvyšší súd v tomto smere zvýraznil, že krajský súd sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami a za procesnú vadu nemožno považovať to, že sťažovateľka sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila.

39. Najvyšší súd v dôvodoch napadnutého uznesenia neidentifikoval naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, keďže nezistil nesprávny postup krajského súdu, s čím sa ústavný súd aj vzhľadom na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky, ktorá je len prejavom jej nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím, stotožňuje. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s dovolacími námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala existenciu vady zmätočnosti, preto záver o odmietnutí dovolania v tejto časti nepovažuje ústavný súd za ústavne neakceptovateľný či arbitrárny.

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie

40. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

41. Podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

42. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

43. Vzhľadom na zistenie o porušení základných práv sťažovateľky ústavný súd napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

44. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

VI.

Trovy konania

45. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur, čo po zvýšení o daň z pridanej hodnoty predstavuje sumu 856,75 eur.

46. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je vo výške 343,25 eur a náhrada výdavkov je vo výške 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu). Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré mu nie sú známe, preto odmenu za uvedený úkon nepriznal.

47. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu